



บทความวิจัย

เรื่อง ปรัชญาการศึกษาเรื่องการสร้างจิตสำนึกของคนญี่ปุ่นผ่านระบบการศึกษา

โดย

นางสาว ณัฐมน เงินบุตรโคตร

รหัสนักศึกษา 05580668

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	การสร้างจิตสำนึกของคนญี่ปุ่นผ่านระบบการศึกษา
ผู้เขียน	นางสาวณัฐมน เงินบุตรโคตร
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การสร้างจิตสำนึกของคนญี่ปุ่นผ่านระบบการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างจิตสำนึกและระเบียบวินัยแก่เยาวชนผ่านวิธีการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาจากหนังสือ และสื่อออนไลน์ที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่น ถูกปลูกฝังความมีระเบียบวินัยผ่านทางแนวคิดทางปรัชญาแบบสาร์ตถนิยม ที่เน้นความเป็นอนุรักษนิยม กล่าวคือ มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ค่านิยม และระเบียบวินัยแก่ผู้เรียน มุ่งเน้นการสอนความรู้เกี่ยวกับสังคมและอารยธรรมผ่านทางหลักสูตรการศึกษาหลัก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาหลักยังรวมถึง การเรียนรู้สภาพแวดล้อมรอบตัว กฎเกณฑ์พื้นฐานทางธรรมชาติ ระเบียบวินัยที่จะช่วยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข นอกจากนี้ การปลูกฝังเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ยังถูกปลูกฝังผ่านการศึกษาที่เรียกว่า “การศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านจิตใจ (Moral education)” การศึกษาดังกล่าวถูกใส่ไว้ในหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ โดยวัตถุประสงค์หลัก คือ 1.) เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าและหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิมนุษยชน ฝึกเรื่องการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลต่อการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและรู้จักเคารพคนอื่นและส่วนรวม 2.) เพื่อลดปัญหาความรุนแรงต่างๆ ในโรงเรียน เช่น ปัญหาการคุกคามทางสังคม การหนีเรียน และการใช้ความรุนแรงในด้านต่างๆ เป็นต้น วิธีการดังกล่าวถูกใส่ไว้ในหลักสูตรการศึกษา และดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน

คำสำคัญ : สาร์ตถนิยม , อนุรักษนิยม , moral education

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยการเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และความร่วมมือต่างๆจากหลายๆท่าน ซึ่งให้การสนับสนุนผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์ อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยฉบับนี้ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งสละเวลาให้คำปรึกษาและตรวจแก้และปรับปรุงงานวิจัยให้สมบูรณ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และสรุปข้อมูลได้อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณบุคลากรทุกท่าน เพื่อนๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและความร่วมมือให้วิจัยฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

สุดท้ายขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ที่คอยอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูและให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ

ณัฐมน เงินบุตรโคตร

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ง
1.บทนำ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.4 วิธีการศึกษา.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.6 การทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องการวิจัย.....	4
1.6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาญี่ปุ่น.....	4
1.6.2 งานศึกษาที่เกี่ยวข้องการวิจัย.....	5
2.ผลการวิจัย.....	7
3.สรุปผลการศึกษา.....	36
4.ข้อเสนอแนะ.....	37
บรรณานุกรม.....	38
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	40

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่ 1	ลักษณะการทำงานแบบ Community school.....	14
ภาพที่ 2,3	กิจกรรมอาหารกลางวัน.....	15-16
ภาพที่ 4	กิจกรรมทำความสะอาดโรงเรียน.....	17
ภาพที่ 5	คำพูดในห้องเรียน.....	19
ภาพที่ 6	ปัญหาโลกอ้วนในเด็ก.....	21
ภาพที่ 7	โครงการเดินไปโรงเรียน.....	23
ภาพที่ 8	การเข้าร่วมชมรม.....	25
ภาพที่ 9,10,11,12	การเรียนรู้ในห้องเรียน.....	26-28
ภาพที่ 13,14,15	การปลูกฝังผ่านกิจวัตรประจำวัน.....	29
ภาพที่ 16,17,18,19,20,21	หลักสูตรสอนมารยาทในโรงเรียน.....	30-31
ภาพที่ 22,23,24,25	โครงการThe Manner Kids Tennis Project.....	33-35

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปรัชญากับการศึกษา มีความสัมพันธ์กันคือ ปรัชญามุ่งศึกษาชีวิตและจักรวาลเพื่อหาความจริงอันเป็นที่สุด ส่วนการศึกษามุ่งศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับมนุษย์และวิธีการที่พัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุขประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทั้งปรัชญาและการศึกษามีจุดสนใจร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ การจัดการศึกษาต้องอาศัยปรัชญาในการกำหนดจุดมุ่งหมายและหาคำตอบทางการศึกษา(จางง ทองประเสริฐ 2520 ; วิไล ตั้งจิตสมคิด 2540) ปรัชญาที่เกี่ยวข้องมีดังนี้ 1.)ปรัชญาสารัตถนิยม เป็นปรัชญาที่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยจุดมุ่งหมายหลัก คือ เนื้อหาสาระพื้นฐาน เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา และประวัติศาสตร์ รวมถึงต้องการเน้นการเรียนรู้ในเรื่องความเชื่อ ทศนคติของสังคมในอดีต นอกจากนี้ยังปลูกฝังผู้เรียนในเรื่องการมีระเบียบวินัยในการทำงานและค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ 2.)ปรัชญานิรันตรนิยม เป็นปรัชญาที่เน้นพัฒนาตัวบุคคลเป็นหลัก มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในตัวเองอยู่แล้ว แต่ไม่สามารถเอาออกมาใช้ได้ ฉะนั้นนิรันตรนิยมจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาและดึงศักยภาพของตัวบุคคลออกมา เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางปัญญา ฉะนั้นวิธีการสอนตามแนวคิดนี้จึงเน้นการเรียนแบบคิดวิเคราะห์ ได้แย้งหาเหตุผล 3.) ปรัชญาสาขาพิพัฒน์นิยม เป็นปรัชญาความคิดที่เน้นพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม การศึกษาเป็นรากฐานทางความคิดสังคม การที่คนในสังคมจะเป็นอย่างไร หรือประเทศจะดำเนินไปในทิศทางไหน การปลูกฝังในเรื่องการศึกษาเป็นตัวกำหนดทางสังคม ดังแนวคิดทางปรัชญาสารัตถนิยม ที่เชื่อว่า มนุษย์คือส่วนหนึ่งของสังคม บุคคลต้องอุทิศตนเพื่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นหน้าที่ของการศึกษาตามแนวความคิดนี้คือ ปลูกฝังและสืบทอดคุณธรรมของสังคมในอดีตให้สืบทอดไปรุ่นต่อรุ่น

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศในเอเชียที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก และการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นก็ถูกจัดเป็นอันดับ2ของโลก รองจากประเทศเกาหลีใต้ในปี2017 โดยรัฐบาลญี่ปุ่นให้การสนับสนุน

งบประมาณด้านการศึกษาและส่งเสริมให้เยาวชนทั้งคนญี่ปุ่นและชาวต่างชาติได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพผ่านนโยบายการศึกษาต่างๆ เมื่อศึกษาถึงระบบการศึกษาแล้ว ลองมองย้อนกลับไปที่สังคมของประเทศญี่ปุ่น ประเทศเล็กๆ แต่กลับเป็นประเทศที่มีบทบาทอย่างมากของโลก ประเทศที่คนมีระเบียบวินัยอย่างมาก ประเทศที่สะอาด ประเทศที่ปราศจากการคอร์รัปชัน ฯลฯ ทั้งหมดทั้งหมดไม่ได้เกิดจากการจัดการของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว แต่มันเกิดขึ้นได้เพราะคนในสังคมซึ่งคนในสังคมญี่ปุ่น

ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าควรประพฤติตัวอย่างไรต่อตนเองและต่อสังคม ผ่านสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นหลัก

จากการวิเคราะห์พบว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาญี่ปุ่นเน้นที่การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ค่านิยม และประเพณีให้กับคนรุ่นใหม่ จึงกล่าวได้ว่าปรัชญาการศึกษาญี่ปุ่นเป็นแนวอนุรักษนิยม ซึ่งใกล้เคียงกับ ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยมมากที่สุด ระบบการศึกษาญี่ปุ่นเน้นประสิทธิภาพและความเจริญของส่วนรวมมากกว่าส่วนบุคคล สังคมส่วนรวมสำคัญกว่าปัจเจกบุคคล ดังที่รัฐมนตรีกระทรวงการศึกษาธิการของญี่ปุ่นได้กล่าวไว้ว่า “การศึกษานั้น ไม่ใช่เพื่อตัวนักเรียนเอง แต่เพื่อประเทศชาติ” ในโรงเรียนญี่ปุ่นเด็กๆ ถูกปลูกฝังให้ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียน ชัดห้องน้ำ ล้างจาน ในโรงเรียนญี่ปุ่นจะมีการโรงน่อยมาก เป็นเพราะนักเรียนถูกสอนให้ไม่รังเกียจงานแบบนี้ เพราะงานคือเกียรติ ไม่ว่าจะป็นงานลักษณะแบบไหนทุกคนต้องร่วมมือกันทำให้ดีที่สุด ต้องทำเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ การศึกษาญี่ปุ่นยังให้ความสำคัญกับ โรงเรียน ผู้สอน ผู้เรียน และหลักสูตรสำหรับโรงเรียน ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่สังคมประกิต (socialization) คือช่วยคนรุ่นใหม่ให้ได้เรียนรู้ระเบียบสังคม พร้อมกับช่วยคัดกรองคนให้กับสังคมอีกด้วย ในทางปรัชญาการศึกษาของญี่ปุ่นโรงเรียนมีหน้าที่สำคัญที่จะกระทำในฐานะที่เป็นสถาบันที่ สำคัญสถาบันหนึ่งของสังคม

คนญี่ปุ่นเชื่อมั่นในปรัชญาเกี่ยวกับหน้าที่และบทบาทของโรงเรียน โรงเรียนในญี่ปุ่นเริ่มพัฒนาเยาวชนตั้งแต่เริ่มเข้าโรงเรียนเตรียมอนุบาล พอเริ่มเข้าชั้นอนุบาลก็เริ่มให้เรียนวิชาความรู้พื้นฐาน เช่น การเขียนอักษรภาษาญี่ปุ่น หรือ การนับเลขพื้นฐาน แต่สิ่งสำคัญไปกว่านั้นที่โรงเรียนทุกแห่งในญี่ปุ่นพึงกระทำคือ การปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องต่างๆ แก่เด็กญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจิตสำนึกต่อสังคม(ดร. ศักดา ปรารค์ประทานพร 2530) สำหรับตัวผู้เรียนนั้น ปรัชญาการศึกษาญี่ปุ่นมองผู้เรียน ต้องการพัฒนาผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ โดยไม่ไขว่เขว การศึกษาจะต้องช่วยผู้เรียนสร้างวินัยในตัวเองให้ได้ โดยจุดเริ่มต้นคือในโรงเรียน นักเรียนญี่ปุ่นต้องเคารพกฎระเบียบต่างๆ ของโรงเรียน เช่น การแต่งเครื่องแบบตามที่โรงเรียนกำหนด การตัดผม การใช้สิ่งของตามที่โรงเรียนกำหนด การนั่งรับประทานอาหารอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย หลังจากทานอาหารเสร็จ ก็ช่วยกันยกจานไปเก็บ ซึ่ง

เป็นขั้นแรกที่โรงเรียนจะต้องปลูกฝังแก่เด็กนักเรียนให้มีระเบียบวินัยและความอดทนอยู่เสมอ สำหรับตัวผู้สอน ในปรัชญาญี่ปุ่น ครู คือ ผู้ที่มีความรู้ คุณธรรม และความเมตตา ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์ การเรียนการสอนจึงเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ในปรัชญาญี่ปุ่นนั้น ความรู้จะได้มากก็ต่อเมื่อผู้เรียนเพียรพยายามแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ผู้สอนต้องเป็นคนที่มั่นแสวงหาความรู้และวิทยาการใหม่ๆอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้มีความรู้มาสอนศิษย์ ฉะนั้นครูญี่ปุ่นจึงจริงจังกับการสอนกับเนื้อหาวิชาอย่างจริงจัง ลูกศิษย์มีหน้าที่ตั้งใจเรียน ทาการบ้านที่ครูมอบหมายให้ด้วยความตั้งใจ และเคารพครูผู้สอน และอีกสิ่ง que การศึกษาญี่ปุ่นให้ความสำคัญคือหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นเนื้อหาวิชาเป็นศูนย์กลาง หลักสูตรของญี่ปุ่นไม่ค่อยเปิดโอกาสให้เด็กกระโดดข้ามชั้น หรือสลับชั้นของวิชาที่ต้องเรียน ต้องเรียนหลักสูตรพื้นฐานที่จำเป็น กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่กำหนดหลักสูตรของโรงเรียนทั่วประเทศ โดยวิชาเรียนพื้นฐานที่บังคับในชั้นประถมศึกษา ได้แก่ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาญี่ปุ่น วิทยาศาสตร์ ดนตรี วาดเขียนและการฝีมือ การเรือน พลศึกษา จริยศาสตร์ และกิจกรรมพิเศษ สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีแรกทุกคนต้องเรียนวิชาสามัญ พอปีที่2จึงจะแบ่งเป็นสายสามัญและสายอาชีวะ นอกจากนี้ ยังมีการจัดทัศนศึกษาสำหรับนักเรียน แต่การไปทัศนศึกษาของเด็กญี่ปุ่นไม่ใช่แค่การไปเพื่อเที่ยว แต่ต้องไปและได้ความรู้กลับมาพร้อมต้องทารายงานส่งครู จะเห็นได้ว่า ญี่ปุ่นสร้างหลักสูตรที่สร้างคนที่ขยันทำงานที่เพียบพร้อมด้วยวิชาความรู้

การศึกษาญี่ปุ่นที่เข้มงวดทั้งด้านความประพฤติ และมาตรฐานการเรียนรู้ การสร้างวินัยให้มีความอดทน สอนให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น การสร้างวินัยเช่นนี้ทำให้คนญี่ปุ่นมีวินัยในการทำงานสูง นอกจากโรงเรียนจะเป็นสถานที่บ่มเพาะในเรื่องวินัยและความรู้แล้ว “ผู้ปกครอง” ก็ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนอย่างเต็มที่ “แม่” มีบทบาทสำคัญที่สุดในการอบรมลูก ทั้งเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การฝึกมารยาททางสังคม การคบเพื่อน การควบคุมให้ลูกทาการบ้าน และการเรียนพิเศษ ดังนั้น ตามหลักปรัชญาการศึกษาแบบสารัตถนิยม การที่จะสร้างเยาวชนให้เป็นคนที่มีความรู้และจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมได้นั้นต้องพัฒนาในด้านต่างๆ ได้แก่ เนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นเนื้อหาทางวิชาการเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ นอกจากนี้ยังรวมถึงการพัฒนาที่ตัวผู้เรียน ตัวผู้สอน และโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการสร้างวินัยแก่ตนเองและสังคม ฝึกความอดทน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และฝึกให้เป็นคนขยันทำงาน วาทกรรมที่กฎหมายพื้นฐานการศึกษากำหนดไว้ว่า “เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ให้เป็นผู้ที่มีร่างกายและสติปัญญาที่ดี รักสัจจะและความ

ยุติธรรม เห็นคุณค่าของความเป็นปัจเจกบุคคล เคารพการประกอบสัมมาชีวะ และมีความรับผิดชอบสูง มีความคิดอิสระ ที่จะช่วยกันสร้างประเทศและสังคมที่มีสันติสุข”

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เข้าใจถึงแนวคิดทางปรัชญาที่มีต่อการศึกษาของคนญี่ปุ่น
2. เข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกต่อสังคมแก่เยาวชนญี่ปุ่น

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

1.4 วิธีการศึกษา

- 1.) ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องระบบการศึกษาของญี่ปุ่น และแนวคิดทางปรัชญาของคนญี่ปุ่นต่อการศึกษาและการสร้างจิตสำนึก
- 2.) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดของคนญี่ปุ่น ที่มีต่อการศึกษาการสร้างเยาวชน รวมถึงรูปแบบการสอน ตัวผู้สอนและผู้เรียน โดยศึกษาจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3.) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แนวทางการสร้างจิตสำนึกของคนญี่ปุ่น
- 4.) เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.) เข้าใจถึงแนวคิดทางปรัชญาที่มีต่อการศึกษาของคนญี่ปุ่น
- 2.) เข้าใจถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ปลูกฝังเรื่องจิตสำนึกต่อสังคมแก่เยาวชนญี่ปุ่น

1.6 การทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องการวิจัย

1.6.1.) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาญี่ปุ่น

เอกสารที่ใช้เป็นกรอบความคิดที่ใช้ที่วิจัย ได้แก่ รายงานการวิจัยเกี่ยวกับหลักนโยบายการศึกษาญี่ปุ่นและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญากับการศึกษาญี่ปุ่น

ดร.ศักดิ์ดา ปรารงค์ประทานพร (2530) เขียนหนังสือเรื่อง “ปรัชญากับการศึกษาในญี่ปุ่น” ได้ให้ความหมายปรัชญาของคนญี่ปุ่นว่าเป็น “ภาวินิยาม” ว่า คนญี่ปุ่นไม่สนใจกับคานิยามหรือข้อโต้แย้ง

เรื่องจักรวาล หรือความจริงอันติมยะ (Absolute Truth) ว่า คืออะไร เหตุผลอันไหนน่าเชื่อถือ ควรค่าแก่การยอมรับมากกว่ากัน แต่เขาสนใจสิ่งที่มากระทบกับชีวิตเขาโดยตรงมากกว่า ปรัชญาญี่ปุ่นเชื่อมั่นในพลัง ความดี และความงามของมนุษย์ สำหรับมนุษย์แล้วไม่มีอะไรที่จะต้องลอยในความเป็นมนุษย์ แต่ควรภูมิใจเสียอีกที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ในด้านปรัชญากับการศึกษา มองว่าญี่ปุ่นมีความเป็นอนุรักษ์นิยมสูง ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดทางปรัชญาแบบสาร์ตานิยม ที่มุ่งเน้นสร้างคนให้มีความรู้ มีวินัย และจิตสำนึกต่อส่วนรวม สอนให้คนญี่ปุ่นไม่ทำประโยชน์แบบปัจเจกบุคคล แต่เน้นทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อสร้างสังคมมีระเบียบและเป็นสังคมที่น่าอยู่

White Merry (19 65) เขียนหนังสือเรื่อง The Japanese Educational Challenge ได้กล่าวว่า ประเทศญี่ปุ่นได้สร้างคุณค่าในตัวบุคคลและทักษะในด้านต่างๆ ส่งผลในเรื่องความเป็นปึกแผ่นทางสังคม ที่เห็นได้ชัดเจน คือ ในเรื่อง ความพากเพียรและความดีอันของคนญี่ปุ่น และอย่างอื่น เช่น ความจริงใจแลเรื่องของการฝึกสันชาตยาน โดยได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1.)เรียนรู้ การรวบรวมและประยุกต์ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ 2.)เรียนรู้การทำงานด้วยความพากเพียรและการจัดการมารยาททางสังคม 3.) เรียนรู้การทำงานด้วยความจริงใจ (seijitsu) 4.)เรียนการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว 5.) เรียนรู้การพัฒนาKAN หรือความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

Yasuhiro Nemoto (1999) ได้เขียนหนังสือเรื่อง The Japanese Education System ได้กล่าวว่า ระบบการศึกษาของญี่ปุ่นถูกยกย่องจากนักการศึกษาต่างชาติจำนวนมาก ว่านักเรียนญี่ปุ่นมีผลการทดสอบคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นานาชาติดีกว่านักเรียนอเมริกัน นักเรียนญี่ปุ่นเชื่อฟังครู มีเรื่องของแอลกอฮอล์ในโรงเรียนเพียงเล็กน้อย การศึกษาอเมริกาปรับเอาระบบการศึกษาแบบญี่ปุ่นมาปรับใช้ ให้นักเรียนอเมริกันมีความรับผิดชอบในด้านการศึกษา การลดปัญหาการติดยาเสพติดในโรงเรียน การใช้ความรุนแรงและการหนีเรียน นอกจากนี้ สิ่งหนังสือเล่มนี้ได้กล่าวถึง คือ ชีวิตประจำวันของเด็กนักเรียนญี่ปุ่นภายในโรงเรียน เช่น การจัดการเรียนการสอน การฝึกทำงานเป็นทีม การรับผิดชอบต่อส่วนรวม การฝึกกิจกรรมพิเศษนอกเวลา เป็นต้น

1.6.2) งานศึกษาที่เกี่ยวข้องการวิจัย

ฐิติกุล รวีนิภา (2551) เขียนรายงานการวิจัยเรื่อง “การปฏิรูปการศึกษาของญี่ปุ่นในช่วง พ.ศ.2527-ปัจจุบัน : ศึกษากรณีการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.)เพื่อศึกษาการปฏิรูปการศึกษาของญี่ปุ่นโดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึง

ปัจจุบัน 2.) เพื่อศึกษาสาเหตุที่นำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาของญี่ปุ่น โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา 3.) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบการวิเคราะห์เชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

- 1.) การปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะจูนีร์คอลเลจมีการเปลี่ยนรายวิชาพื้นฐานให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้นและเปิดหลักสูตรรายวิชาทั่วไปให้มีมาตรฐานสูงขึ้น มีการจัดตั้งวิทยาลัยเทคโนโลยีสำหรับบุคคลทั่วไป
- 2.) ในด้านการปฏิรูปวิทยาลัยฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษ ได้เปิดสอนในหลักสูตรปริญญา ซึ่งส่งผลให้ระยะเวลาของหลักสูตร 2 ปีหรือมากกว่านั้น
- 3.) การปฏิรูประบบรับเข้าและปฏิรูปมหาวิทยาลัยสู่ระบบเปิด และแก้ไขเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนในมหาวิทยาลัย 4.) ในด้านการปฏิรูประบบควบคุมคุณภาพอุดมศึกษา พบว่ามีการนาระบบตรวจสอบและประเมินตนเองมาใช้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลการประกันคุณภาพ
- 5.) ในด้านการปฏิรูปความสัมพันธ์กับภาคเอกชนและชุมชน ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคอุตสาหกรรม
- 6.) การปฏิรูปการบริหารงานบุคลากร พบว่า มีการพัฒนาอาจารย์ และมีการประเมินการสอนโดยผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอนได้ยกเลิกหลักสูตรแบบดั้งเดิมและพัฒนาเป็นหลักสูตรบูรณาการ
- 7.) ในด้านการปฏิรูปบัณฑิตศึกษา งานวิชาการ และงานวิจัยนั้น พบว่ามีการเปิดหลักสูตรปริญญาโทภาคค่ำเพียงโปรแกรมเดียวได้โดยไม่ต้องเปิดสอนภาคปกติควบคู่ไปด้วย และสามารถยืดหยุ่นระยะเวลาการจบการศึกษาระดับปริญญาโท ในส่วนของรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา และมอบเงินอุดหนุนงานวิจัย
- 8.) ในด้านการปฏิรูปสู่ความเป็นนานาชาติ พบว่า รัฐบาลจัดให้มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศมากขึ้น และมีการพัฒนาระบบการรับนักศึกษาต่างชาติ และเปิดสอนภาษาอย่างหลากหลายมากขึ้น และเริ่มมีความรู้และความเข้าใจทักษะการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น

ดร. วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ เขียนรายงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ การจัดการศึกษาปฐมวัยในบริบทของประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น” ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาความสามารถให้การเรียนรู้ และพัฒนาการทางอารมณ์ สมรรถนะทางกาย ผ่านกระบวนการเล่นถือเป็นสิ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย นอกจากนั้นยังสนับสนุนการเล่นเป็นทีม โดยจะให้เด็กเล่นคล้อยอายุและคล้อยเพศ ด้วยกระบวนการ วิธีการที่ไม่จำกัดเวลา สถานที่ ตลอดจนการจัดวางของเล่น ทำให้ระบบคิดและจินตนาการทำงานต่อเนื่อง ไม่ติดขัด โดยครูปฐมวัย

ญี่ปุ่นจะมีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำ และกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ไขสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เป็นผู้สั่งการหรือผู้คิดวางแผน ทั้งนี้หลักสูตรของญี่ปุ่นจะจัดให้เด็กเรียนแค่ 6 ด้าน คือ 1.พละนาฏย 2.สังคมศึกษา 3. ธรรมชาติศึกษา 4.ภาษา 5.ดนตรีและจังหวะ และ6.การวาดภาพและงานฝีมือ นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีวิธีการสร้างคนที่ต่างกันคือเรื่องจิตสาธารณะ โดยในหลักสูตรทุกด้านของญี่ปุ่นจะเน้นสร้างให้เด็กมีความคิดคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนการเห็นประโยชน์ส่วนตน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า การสร้างคนของประเทศญี่ปุ่นเกิดจากหลายๆปัจจัย ทั้งในด้านนโยบายการศึกษาที่รัฐบาลญี่ปุ่นให้ความสำคัญอย่างมาก รัฐบาลญี่ปุ่นพยายามปฏิรูปการศึกษาและดำเนินนโยบายเพื่อให้การศึกษาญี่ปุ่นทันสมัยก้าวทันโลกตะวันตก โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถในการนำความรู้ทางวิชาการมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อน

2. ผลการวิจัย

2.1 แนวคิดสำคัญของปรัชญาสารัตถนิยม

ปรัชญาสารัตถนิยม เป็นแนวคิดทางปรัชญาที่กำเนิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่2 โดย วิลเลียม ซีแบคลี (William C. Bagley) ซึ่งแนวคิดแบบสารัตถนิยมมีความใกล้เคียงกับความเป็น “อนุรักษนิยม” โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ค่านิยม และระเบียบวินัยแก่ผู้เรียนมุ่งเน้นการสอนความรู้เกี่ยวกับสังคมและอารยธรรมผ่านทางหลักสูตรการศึกษาหลัก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาหลักยังรวมถึง การเรียนรู้สภาพแวดล้อมรอบตัว กฎเกณฑ์พื้นฐานทางธรรมชาติ ระเบียบวินัยที่จะช่วยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข ใช้ชีวิตอย่างมีความรู้ และยังรวมการศึกษาที่มีความเป็นสมัยใหม่เข้ามาไว้ด้วยกัน การสอนให้นักเรียนซึมซับความรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ความด้านวิชาการ ความรักชาติ และการพัฒนาตัวเอง เป็นเป้าหมายหลักของสารัตถนิยม

ปรัชญาสารัตถนิยมมาจากแนวคิดพื้นฐานทางจิตวิทยา 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายจิตนิยม (Idealism) มองว่า จิตเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ อีกฝ่ายหนึ่ง คือ วัตถุนิยม ได้แก่ วัตถุธรรมชาติที่เราเห็นหรือประสบการณ์ที่ได้สัมผัสมา ทั้งสองฝ่ายกลายเป็นเนื้อหาหรือสาระ หรือ สารัตถศึกษา ปรัชญาการศึกษาลัทธินี้ให้ความสนใจไปที่เนื้อหาสาระเป็นสำคัญ นั่นคือ เนื้อหาทางวิชาการ ความรู้ ทักษะ ความคิด ค่านิยม สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ตั้งถาม สมควรที่จะได้รับการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไป

ปรัชญาสารัตถนิยม เชื่อว่า ควรมุ่งพัฒนาความสามารถในตัวมนุษย์ ได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการจดจำ ความสามารถในด้านความคิด ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนควร มุ่งเน้นในการจัดประสบการณ์ให้ได้มาซึ่งความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำ และสืบทอดค่านิยมที่ดีงามไว้

ปรัชญาสารัตถนิยมกับกระบวนการศึกษา ได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มเอาไว้ ดังนี้

1.) หลักสูตร (Curriculum)

หลักสูตรการศึกษา มุ่งเน้นที่เนื้อหาวิชาพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาความรู้และทักษะการ คิด ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และวิชากลุ่มดนตรี ศิลปะที่มุ่งเน้น ถ่ายทอดประเพณีและค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งหลักสูตรการศึกษาจะถูกออกแบบให้เหมือนกันทั่ว ประเทศ โดยผู้ที่จัดการสอนคือ ครู

2.) ผู้เรียน (Student)

นักเรียน คือ ผู้ที่ต้องรับคำสั่งสอนจากครูและเรียนรู้เนื้อหาที่ถูกออกแบบไว้ให้ นักเรียนมี หน้าที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของครู เรียนรู้และจดจำเนื้อหาเพื่อที่จะสืบทอดต่อรุ่นต่อไป

3.) ครูหรือผู้สอน (Professor)

ครู เป็นบุคคลที่สำคัญในระบบการศึกษา ครูมีหน้าที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนนักเรียน ออกแบบการเรียนการสอน ออกแบบกิจกรรมภายในห้องเรียนและกำหนดมาตรฐานการ เรียนรู้

4.) โรงเรียน (School)

โรงเรียนมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสังคม หรือ โรงเรียนเป็น เครื่องมือของสังคม สังคมมอบหมายอย่างไรก็ให้เป็นไปตามนั้น โรงเรียนมีหน้าสร้าง บรรยากาศในการเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญา จิตสำนึก ระเบียบวินัยที่ดีแก่นักเรียนให้ออก ไปสู่สังคม เพื่อสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพและสังคมที่ดีงาม

2.2. แนวคิดเรื่อง การศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านจิตใจ (Moral education)

การศึกษาเป็นลักษณะของการพัฒนา moral education จึงถูกพิจารณาในฐานะข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ที่มาของปัญหาเกิดจากปัญหาของเด็กนักเรียนญี่ปุ่น จากการสำรวจของสภาการศึกษากลาง ระบุว่า เด็กญี่ปุ่นมีทักษะการคิดในเรื่องการใช้ชีวิตและความภูมิใจในตนเองที่ต่ำ ซึ่งมีแนวโน้มว่าพวกเขาเหล่านั้นจะมีการใช้ชีวิตที่ไม่เหมาะสม นอกจากนี้ การมีจิตสำนึกที่ต่ำ รวมถึง ขาดทักษะการเข้าสังคม การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และการทำงานเป็นทีม ดังนั้น moral education จึงเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาและบรรจุเข้าไว้กับหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ โดยมีเป้าหมายหลักคือ

- 1.) ป้องกันปัญหาด้านความประพฤติ เช่น ปัญหาการคุกคามทางสังคม ปัญหาการหนีเรียน และปัญหาการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนต่างๆ
- 2.) การสนับสนุนให้เด็กเคารพในสิทธิมนุษยชน

Moral education ส่งเสริมในเรื่องการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้หายไปจากสังคมญี่ปุ่น เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างเช่น การกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวและอัตราการเกิดที่น้อยลง

Moral education มีวัตถุประสงค์เพื่อตระหนักถึงศักยภาพในเรื่องการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในชีวิตของครอบครัว โรงเรียนและสังคม ความพยายามที่จะสร้างวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลายและพัฒนาในเรื่อง สังคมที่เป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดสันติภาพ และปลูกฝังในเรื่อง จริยธรรม คุณธรรม

การศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านจิตใจ ได้แบ่งตามระดับของผู้เรียน ดังนี้

- 1.) ผู้เรียนระดับต่ำ : จะสอนให้เด็กรู้จักความยากลำบาก เรียนรู้ที่จะรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และยอมรับข้อผิดพลาดของตนเอง ปรับปรุงพฤติกรรมไม่ให้เห็นแก่ตัว
- 2.) ผู้เรียนระดับกลาง : ฝึกในเรื่องความอดทน เรียนรู้การใช้ชีวิตที่รู้จักประมาณตนเอง

- 3.) ผู้เรียนระดับสูง : ฝึกให้มีความแน่น และ การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและความล้มเหลว ใช้ชีวิตอย่างรอบคอบและไม่ประมาท

2.3) หลักสูตรจริยศึกษา

ประเทศญี่ปุ่น มีการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียนมาแต่ช้านาน ตั้งแต่สมัยยุคก่อนสมัยเมจิ หรือ สมัยโชกุนมีอำนาจ จริยธรรมถูกอบรมในโรงเรียน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อ ซินโต และพุทธ ศาสนา นักรบ ชุมนางถูกสอนให้รักชาติ รักจักรพรรดิ กตัญญู รักหมู่คณะ ซึ่งถูกสอนในโรงเรียน 2 แบบ คือ “ฮังโคะ” ซึ่งเป็นโรงเรียนสอนจริยธรรมให้แก่เหล่านักรบ และ “เทราโคยา” เป็นโรงเรียน สอนจริยธรรมสำหรับคนทั่วไป

ต่อมา สมัยเมจิมีการปฏิรูปบ้านเมืองสู่ความเป็นทันสมัย มีการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษา แห่งรัฐ กำหนดแนวทางการปลูกฝังจริยธรรมแก่คนญี่ปุ่น เน้นในเรื่อง การสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น มั่ง คั่ง สร้างญี่ปุ่นให้ก้าวหน้า ในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีรัฐธรรมนูญการศึกษาฉบับใหม่ ได้ระบุ เรื่องการปลูกฝังจริยธรรมของคนในชาติ

ในโรงเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่น ได้มีการกำหนดแนวทาง วัตถุประสงค์ และเนื้อหาของ การ สร้างเสริมจริยธรรมแก่เด็กไว้ชัดเจน ต่อมา เมื่อประเทศญี่ปุ่นเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ อัน เนื่องมาจาก เปลี่ยนมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม เกิดเทคโนโลยี ความก้าวหน้าในด้านต่างๆ ความ เป็นอยู่ของผู้คนเริ่มเปลี่ยนไป ผู้คนเริ่มปฏิบัติจริยธรรมที่ปลูกฝังตั้งแต่อดีตน้อยลง ทำให้เกิดปัญหา สังคมในด้านต่างๆ ฉะนั้น กระทรวงการศึกษาของญี่ปุ่นจึงได้กำหนดหัวข้อด้านจริยธรรมสำหรับการ สอนในโรงเรียน และคู่มือการสอนแจกจ่ายตามโรงเรียน ซึ่งหัวข้อดังกล่าวถูกแบ่งเป็น 4 หมวด 36 ประการ ดังนี้

หมวดที่ 1 จริยธรรมที่เน้นแบบแผนเบื้องต้นใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

1. เคารพนับถือตนเอง รักษาสุขภาพ ความปลอดภัยมั่นคงแห่งตน
2. เชื่อมั่นในตัวเอง ช่วยตัวเองได้ พึ่งพาอาศัยคนอื่นให้น้อยลง
3. แต่งกายเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้อง เหมาะสมกับเวลาและสถานที่
4. เก็บรักษาทรัพย์สิน เครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย พร้อมจะใช้งานได้

5. ใช้ทรัพย์สิน เงิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประสิทธิภาพ
6. รู้จักคุณค่าของเวลา ดำเนินชีวิตอย่างปกติ

หมวดที่ 2 จริยธรรมที่เกี่ยวกับค่านิยมและความรู้สึกนึกคิด

7. ยอมรับนับถือตนเอง และผู้อื่น เพื่อเสริมสร้างความสงบสุขร่วมกัน
8. เชื่อมั่น ศรัทธาในสิ่งที่ตัวเองเคารพนับถือ ไม่ให้หลงเชื่อคำแนะนำคนอื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง
9. รู้จักแสดงความคิดเห็น แล้วปฏิบัติตามความเชื่อ และรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองกระทำลงไป
10. เป็นคนซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติอย่างจริงจัง
11. รักษาความยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง
12. ทำงานด้วยความอดุสาหะ บากบั่น เอาชนะอุปสรรค ทำสำเร็จตามจุดหมายที่ตั้งไว้
13. เอาใจใส่ต่อผู้อื่น ตั้งใจฟังคำพูดของผู้อื่น
14. ดำรงตนอย่างคนมีระเบียบ
15. เป็นคนร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี
16. รักสัตว์ ต้นไม้ เป็นชีวิตจิตใจ
17. รักความสวยงาม เชื่อมั่นในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีจิตใจบริสุทธิ์

หมวดที่ 3 จริยธรรมที่เกี่ยวกับตัวเองและการสร้างสรรค์คุณลักษณะแห่งตน

18. เรียนรู้อุปนิสัยใจคอของตน แล้วพัฒนาคุณลักษณะที่ดีงาม
19. วางจุดหมายชีวิตไว้สูง มีความหวังและพยายามให้สำเร็จ
20. ประพฤติปฏิบัติตนตามความคิดที่มีเหตุผล
21. ปรับปรุงความเป็นอยู่ของชีวิตให้ดีขึ้น อาศัยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
22. มีนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ต่อความจริงและวิชาความรู้
23. ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตัวเองเชื่อมั่นว่าถูกต้อง ดีแล้ว และมีเหตุผล พยายามสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่

หมวดที่ 4 จริยธรรมที่เกี่ยวกับค่านิยมและการปฏิบัติในฐานะเป็นสมาชิกของชุมชนและชาติ

24. เมตตา กรุณา ต่อคนอื่น เอาใจใส่ผู้อ่อนแอ ผู้มีเคราะห์กรรม
25. นับถือยกย่องผู้ประกอบคุณงามความดี สร้างประโยชน์แก่สังคม
26. ศรัทธาในการให้ความร่วมมือการช่วยเหลือทำงานกับผู้อื่น
27. มีความยุติธรรม
28. ยอมรับในฐานะตำแหน่งของผู้อื่น อดทน และให้อภัย
29. ยอมรับ กฎ ข้อบังคับ ที่กลุ่มกำหนดขึ้นมา แล้วปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ
30. ยึดมั่นในสิทธิ และปฏิบัติตามหน้าที่
31. ยอมรับความสำคัญของการใช้แรงงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นในสาธารณชนได้
32. รักษาสาธารณสมบัติ จรรโลงจริยธรรมของสังคมไว้อย่างมั่นคง อย่าทำตนให้เดือดร้อนแก่ผู้อื่น
33. รักครอบครัว สร้างสรรค์ครอบครัวให้เป็นปึกแผ่น มั่นคง
34. รักนับถือเพื่อนในโรงเรียนครูผู้ที่เกี่ยวข้อง พยายามสร้างชื่อเสียงแก่โรงเรียน
35. มีสำนึกในความเป็นคนญี่ปุ่น ภูมิใจในความเป็นชาติ สร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า
36. รักศรัทธามีความเข้าใจต่อเพื่อนร่วมโลก และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

หน้าที่ของโรงเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นผลที่เด็กจะซึมซับพฤติกรรมที่ดี ดังนี้

ในด้านความสะอาด สภาพแวดล้อมในโรงเรียนต้องสะอาด ไม่มีขยะ ตกแต่งบรรยากาศให้น่าอยู่ ร่มรื่น เรียบร้อย และสบายตา ห้องเรียน ห้องน้ำ ต้องสะอาด ไม่มีคราบสิ่งสกปรกหรือขยะมูลฝอย

การจัดวางรองเท้า จะไม่อนุญาตให้ใส่รองเท้าเข้าไปในห้องเรียน ต้องถอดไว้บริเวณหน้าประตู เพื่อไม่ให้พื้นสกปรก และยังเป็นระเบียบด้วย

การแต่งกาย การแต่งกายของทั้งครูและนักเรียนต้องสะอาด เรียบร้อย และถูกกฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนด

2.2) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ปกครอง (Community school)

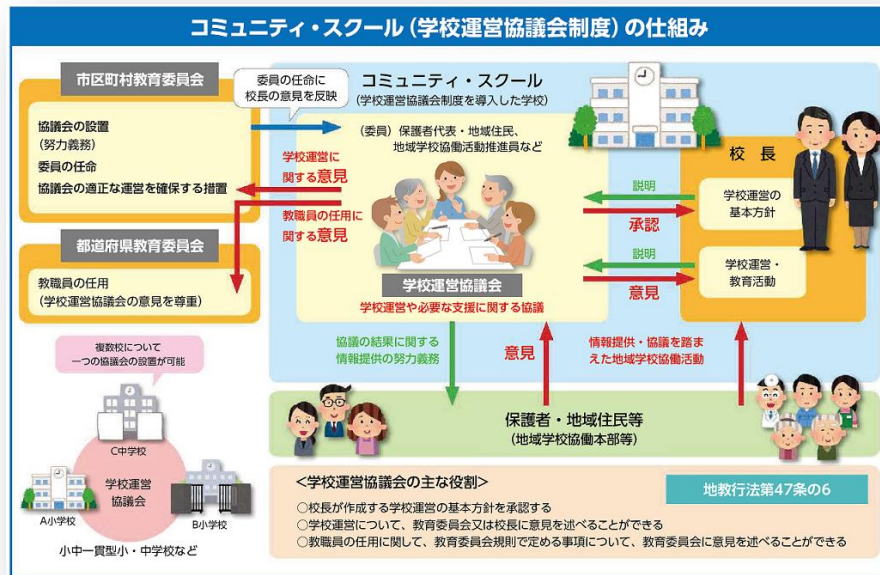
โดยหลักการทั่วไปนั้น โรงเรียนเป็นสถาบันที่ตั้งขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในด้านการอบรมสั่งสอนเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้น ผู้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาอบรมในโรงเรียนก็คือ ความต้องการของสังคมหรือสังคมนั้นๆ ฉะนั้น การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้เป็นแค่หน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือโรงเรียนเท่านั้น แต่การศึกษาของประเทศญี่ปุ่นเป็นการศึกษาที่เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน หรือ ที่เรียกว่า “community school”

ในสังคมญี่ปุ่นชุมชนกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน การจัดการศึกษาจึงเป็นไปในลักษณะของการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน โดยพื้นฐานทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นที่ว่า คนทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ฉะนั้น ในสังคมญี่ปุ่นจึงมีอัตราการรู้หนังสือในทุกชนชั้น คนในชุมชนส่วนใหญ่จึงเป็นคนที่มีความรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ ด้วยเหตุนี้ คนในชุมชนจึงสามารถเข้าร่วมออกแบบวิธีการเรียนการสอนของโรงเรียนได้

2.2.1) เป้าหมายหลักของการศึกษาในระดับประถมศึกษา

- 1.) พัฒนาระดับความสัมพันธ์แบบกลุ่ม ภายใต้อาณาเขต
- 2.) พัฒนาจิตสำนึกต่อส่วนรวม รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 3.) เรียนรู้การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกัน
- 4.) รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งและตัดสินใจในกลุ่มด้วยความเสมอภาค
- 5.) มีความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคลและมีการไตร่ตรอง

2.2.2) รูปแบบการทำงานในลักษณะ Community school



(ภาพที่ 1) (ที่มา : http://www.mext.go.jp/a_menu/shotou/community/)

จากภาพ คือลักษณะการทำงานแบบ “community school” โดยเริ่มจากการจัดการประชุม แต่งตั้งคณะกรรมการ จากนั้น จึงจัดการประชุมโดยมีตัวแทนผู้ปกครอง คนในพื้นที่ และเหล่า คณะกรรมการเกี่ยวกับการศึกษามาร่วมประชุมเกี่ยวกับนโยบายของโรงเรียน ภายในการประชุมจึง พุดถึงการจัดการต่างๆภายในโรงเรียน เช่น วิธีการจัดการเรียนการสอน กฎระเบียบ หลักสูตรพิเศษที่ ช่วยส่งเสริมเรื่องของจิตสำนึกของนักเรียนให้กลายเป็นคนคุณภาพของสังคม พอได้มติเป็นเอกฉันท์ แล้ว ก็เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียนในการอนุมัตินโยบายต่างๆตามที่ประชุมกัน จากนั้นจึงนำ ข้อเสนอที่ได้ไปบอกแก่เหล่าผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

2.3) กิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นในโรงเรียนประถมของญี่ปุ่น

2.3.1) มื้ออาหารกลางวัน

ในโรงเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่น การจัดเตรียมอาหารกลางวันถือเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องจัดเตรียมอาหารที่มีคุณภาพ และมีประโยชน์แก่นักเรียน นักเรียนก็มีหน้าที่ของตนเองในการจัดการเรื่องอาหารกลางวัน

เริ่มจากตอนเช้า การเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น ตะเกียบ ผ้ากันเปื้อน แก้วสำหรับแปรงฟัน และผ้าเช็ดหน้า

พอถึงเวลาอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนจะจัดแจกแยกย้ายไปตามหน้าที่ของตน เริ่มจากการเตรียมอุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารกลางวัน ทำความสะอาดโต๊ะและห้องรับประทานอาหาร นักเรียนจะเปลี่ยนการแต่งกายโดยการสวมนชุดกันเปื้อนสีขาว หมวกและผ้ากันเปื้อน หลังจากนั้น จึงไปล้างมือ นักเรียนแต่ละคนจะมีหน้าที่ตนเอง ที่แบ่งตามเวรที่แบ่งไว้ ดังนี้

-ทีมงานตรวจสอบสุขภาพ ก่อนมื้ออาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนจะต้องเข้ารับการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้น ว่าวันนั้นมีใครที่เป็นไข้หวัด ไอ หรือมีน้ำมูกหรือไม่ แต่งกายสะอาดเหมาะสมหรือไม่ ล้างมือเรียบร้อยแล้วหรือยัง โดยจะมีทีมงาน นั่นก็คือ กลุ่มนักเรียนที่ถูกแบ่งเวรทำหน้าที่คอยตรวจสอบและจดบันทึก พอรายงานสุขภาพเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องล้างมือด้วยน้ำยา เจลก่อนเข้าห้องอาหาร



(ภาพที่ 2) (ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=hL5mKE4e4uU>)

-ทีมงานเตรียมและแจกจ่ายอาหาร ทีมงานชุดนี้จะเป็นหน้าที่ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 จะทำหน้าที่เตรียมอาหารที่ถูกแม่ครัวทำเสร็จแล้วจากห้องครัว จึงนำมาแจกจ่ายให้กับเพื่อนๆตามห้องเรียนต่างๆ เนื่องจากในโรงเรียนญี่ปุ่นไม่มีโรงอาหารหลัก ฉะนั้น นักเรียนจึงรับประทานอาหารในห้องเรียน จึงเป็นงานยากที่จะต้องถืออาหารขึ้นไปชั้นเรียนหลายๆห้อง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีหน้าที่ตรวจสอบความเรียบร้อยระหว่างการขนส่งอาหาร ส่วนนักเรียนที่รออยู่ในห้องก็มีหน้าที่ทำความสะอาดห้องเรียนให้พร้อมสำหรับรับประทานอาหาร เมื่ออาหารมาถึงและแจกจ่ายให้นักเรียนแต่ละคนเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าห้องจะมีหน้าที่ถามทีมงานที่ได้รับหน้าที่ว่า วันนั้นมีอาหารอะไรเหลือบ้าง และเหลือจำนวนเท่าไร



(ภาพที่ 3) (ที่มา : <https://www.businessinsider.com/>)

เมื่อนักเรียนรับประทานอาหารมาแล้ว จะมีคำกล่าวว่า “いただきます” ซึ่งแปลว่า “จะทานแล้วนะคะ/ครับ” เป็นการแสดงความเคารพต่ออาหารที่จะทาน หลังจากนั้น นักเรียนสามารถนำอาหารที่เหลือกลับคืนได้ กรณีที่รู้สึกว่าการทานอาหารในจานมีมากเกินไป

ระหว่างที่นักเรียนรับประทานอาหาร คุณครูประจำชั้นก็จะพูดว่า วัตถุประสงค์ของอาหารในวันนี้มาจากที่ไหนบ้าง เช่น “มะเขือเทศมาจากฟาร์มในโรงเรียน” หรือ “ลูกแพร์ในซอสสราดปลานำมาจากฟาร์มท้องถิ่น” เป็นต้น หลังจากนั้น คุณครูประจำชั้นก็จะรับประทานอาหารร่วมกับเด็กๆ พอรับประทานอาหารเสร็จ นักเรียนแต่ละคนต้องช่วยกันนำจานไปล้างทำความสะอาด และทำความสะอาดห้องอาหารให้เรียบร้อย การทำความสะอาดเป็นหนึ่งในบทเรียนชีวิตและสอนในเรื่องความสำคัญของอาชีพและความมูมานะในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน นอกจากนี้ การที่นักเรียนได้ฝึก

เรียนรู้ทักษะพื้นฐาน อย่างเช่น การกวาดพื้น การทำความสะอาด และการบริการ รวมถึง เรื่องการ สร้างนิสัยในมื้ออาหาร เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน การใช้ตะเกียบ การทานอาหารด้วยวิธีการพูด ซ้ำๆจนกลายเป็นนิสัย เป็นวิธีการทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ความเคารพ และมีความเป็นผู้ใหญ่ มากขึ้น

2.3.2) การทำความสะอาด (Gakko Soji)



(ภาพที่ 4)(ที่มา : <http://teachinglearning.albapages.net/hidden-curriculum-cleaning-the-school/>)

ถ้ากล่าวถึงการทำความสะอาด มักจะหมายถึง กิจกรรมนอกเวลาเรียนหรืองานบ้านที่ต้องทำ ใน สังคมตะวันตกสิ่งเหล่านี้ถูกแยกออกจากการศึกษา และไม่ได้มีการปลูกฝังให้เยาวชนทำสิ่งเหล่านี้ ใน ประเทศญี่ปุ่น การทำความสะอาดถูกจัดอยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั่วไปที่โรงเรียนทั่วประเทศญี่ปุ่น ปฏิบัติเหมือนกัน เด็กญี่ปุ่นมองว่าการทำความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและวัฒนธรรมและไม่ รังเกียจงานเหล่านั้น

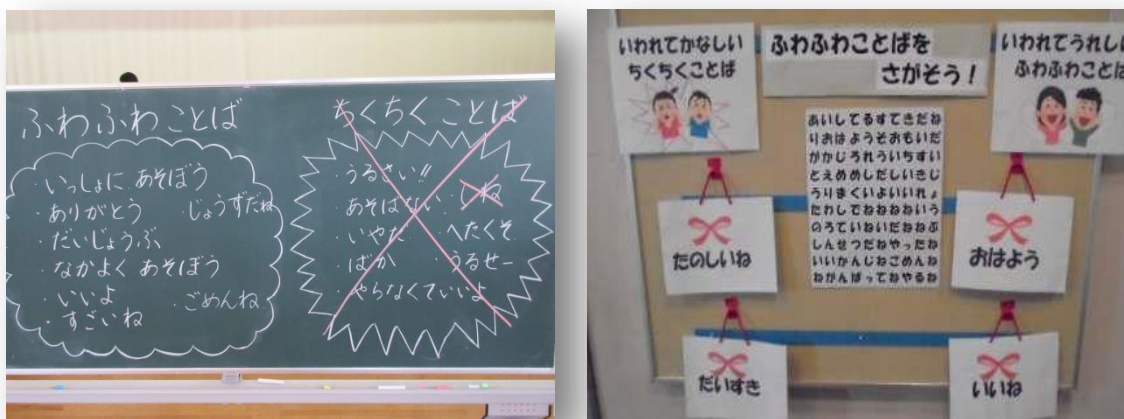
ในภาษาญี่ปุ่น คำว่า “Gakko Soji” แปลว่า การทำความสะอาดโรงเรียน การทำความสะอาด โรงเรียนเป็นหนึ่งในหน้าที่ความรับผิดชอบของนักเรียนทั่วญี่ปุ่น นักเรียนประถมศึกษาจะถูกแบ่ง หน้าที่ให้รับผิดชอบงานส่วนต่างๆ ตามเวอร์ของแต่ละคน ซึ่งงานทำความสะอาดหลักๆ คือ การทำงาน ความสะอาดห้องเรียนของตนเอง เช่น การกวาดถูพื้น การทำความสะอาดระเบียง บันได ปิดฝุ่น เก็บ ขยะ รวมถึงการทำความสะอาดห้องน้ำ โรงเรียนประถมในญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีการโรง หรือมีแต่

ภารโรงจะทำงานที่ยากๆ จำพวก งานซ่อมบำรุง หรืองานทำความสะอาดที่ลึกและยาก ส่วนงานทำความสะอาดพื้นฐานจะเป็นหน้าที่ของนักเรียน

การสอนให้เด็กฝึกเรื่องการทำความสะอาดห้องเรียนเป็นการสอนให้เด็กรู้จักสภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าปัญหาส่วนรวม ก็คือปัญหาของเรา เช่น งานทำความสะอาดก็ไม่ใช่แค่งานของโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของตัวนักเรียนเอง นอกจากนี้ การทำความสะอาดยังฝึกในเรื่องของความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย นักเรียนจะรู้สึกรังเกียจงานเหล่านี้ ฝึกการทำงานเป็นทีม ทำให้เกิดกระบวนการคิดที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ซึ่งแนวทางเหล่านี้ ทำให้ญี่ปุ่นมีประชากรที่มีคุณภาพเกิดขึ้นมากมาย

2.3.3) การปลูกฝังความคิดด้วยคำพูดด้านบวก

ในห้องเรียนประถมของญี่ปุ่น บริเวณตามบอร์ดต่างๆภายในห้องเรียนจะถูกแปะด้วยโน้ตข้อความต่างๆ ซึ่งข้อความส่วนใหญ่จะเป็นข้อความที่ให้ความหมายในแง่บวก การสร้างแรงบันดาลใจ คำยกย่องชมเชยเพื่อนร่วมชั้น มีบอร์ดที่ไว้สำหรับเขียนคำที่มีความหมายในแง่บวกหรือคำที่เขียนขึ้นเพื่อชมเพื่อนๆ ในภาษาญี่ปุ่น เรียกว่า **ふわふわ言葉** หมายถึง คำที่แสดงความอบอุ่นใจ คำที่ฟังแล้วนุ่มนวล คำต่างๆเหล่านี้นักเรียนจะต้องเขียนขึ้นเพื่อชมเพื่อนร่วมชั้น พูดในสิ่งที่ทำให้ความรู้สึกแง่บวก หรือคำพูดที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี การฝึกเช่นนี้เป็นการฝึกให้เด็กมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และใช้คำพูดที่เป็นเรื่องดีๆต่อชีวิต นอกจากนี้ ยังป้องกันการล้อกัน เพราะการล้อกันทำให้เด็กบางคนน้อยใจจนกลายเป็นปมด้อย **นอกจากนี้ ยังเขียนเป้าหมายประจำวัน เป้าหมายประจำสัปดาห์ เป้าหมายประจำเดือน และเป้าหมายประจำปี**



(ภาพที่ 5) (ที่มา : <https://nblog.hachinohe.ed.jp/>)

(ที่มา : <http://www.sakai.ed.jp/>)

ตัวอย่างของคำมงคลที่ให้นักเรียนเขียน

いっしょにあそぼう แปลว่า มาเล่นกันเถอะ

ありがとう แปลว่า ขอบคุณ

がんばろう แปลว่า พยายามเข้านะ

おめでとう แปลว่า ขอแสดงความยินดี

たのしい แปลว่า สนุกจังเลย

やさしい แปลว่า เรื่องง่ายๆ

すごいね แปลว่า สุดยอดไปเลย

การที่ให้นักเรียนเขียนคำแง่บวกเป็นหนึ่งในวิธีปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่อง ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ความอดทนที่จะไม่พูดคำไม่ดีให้กระทบจิตใจผู้อื่น ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคการฝึกเช่นนี้เป็นการฝึกให้เด็กมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และใช้คำพูดที่เป็นเรื่องดี ๆ ต่อชีวิต ป้องกันการล้อกัน เพราะการล้อกันทำให้เด็กบางคนน้อยใจจนกลายเป็นปมด้อย นอกจากนี้ ยังฝึกให้รักเรียนมีความพยายามทำสิ่งต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งการตั้งเป้าหมายจะเริ่มจากเป้าหมายเล็กๆ ไปจนถึงเป้าหมายใหญ่

นอกจากการเขียนสิ่งที่ติๆลงไปแล้วนั้น ในห้องเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่นยังมีพื้นที่บางส่วนไว้สำหรับเขียนคำต้องห้ามในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคำที่มีความหมายแง่ลบ คำที่บั่นทอนกำลังใจ หรือคำพูดที่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ ซึ่งในภาษาญี่ปุ่น คือคำว่า ちくちく言葉 ซึ่งหมายถึง คำที่เสียดแทงจิตใจ ดังนี้

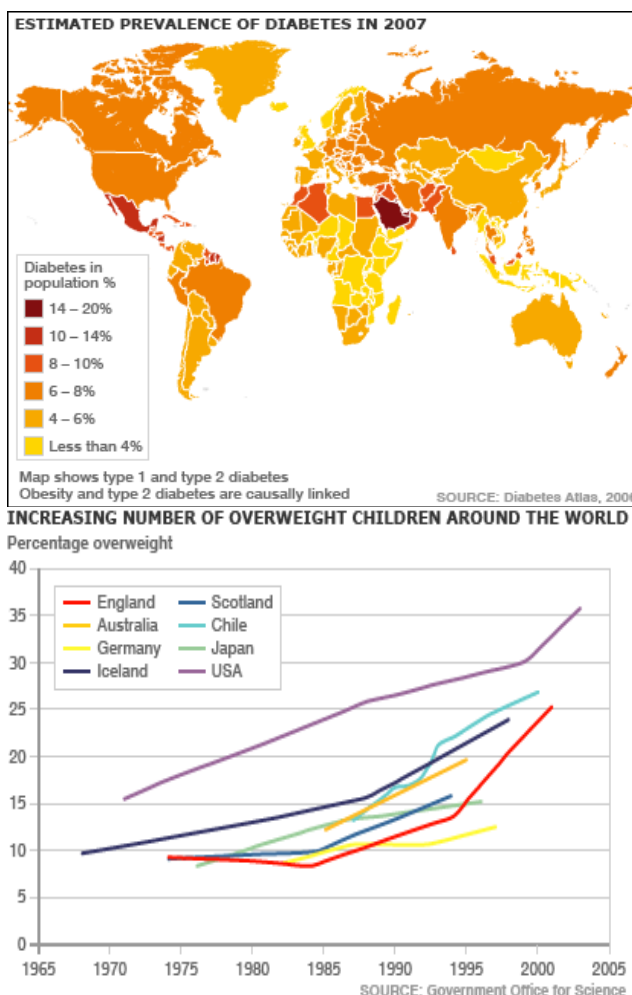
ตัวอย่างของคำต้องห้ามที่ให้นักเรียนเขียน

ばか	แปลว่า	โง่
きもい	แปลว่า	รู้สึกแยะ/รู้สึกไม่ดี
だまれ	แปลว่า	ทวนทวน
しね	แปลว่า	โง่ โง่บ้า
さよなら	แปลว่า	ลาก่อน
いやだ	แปลว่า	เกลียด
へたくそ	แปลว่า	ไม่เก่ง

2.3.4) การเดินไปโรงเรียน (walking to school)

ปัญหาและที่มา

การเดินไปโรงเรียน เป็นหนึ่งในข้อบังคับของคณะกรรมการการศึกษาที่บังคับใช้ในทุกพื้นที่ของญี่ปุ่น ที่มาของการปลูกฝังเรื่องการเดินไปโรงเรียน คือ ปัญหาโรคอ้วนในเด็ก (childhood obesity) ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลก ในปี 2010 จำนวนเด็กที่มีน้ำหนักเกินที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีมีมากกว่า 43,000,000คน จากตัวเลขดังกล่าว เด็ก 35,000,000 คน อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา และอีก 8,000,000 คน อยู่ในประเทศพัฒนาแล้ว



(ภาพที่ 6) (ที่มา : <https://mschuster22.wordpress.com/2013/06/02/obesity-around-the-world/>)

ประเทศญี่ปุ่นก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ประสบปัญหาโรคอ้วนในเด็ก ซึ่งจะพบในพื้นที่ชนบทมากกว่าในเมือง

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการด้านศึกษาของญี่ปุ่นได้มีแนวคิดวิธีการที่ให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวทางกายในรูปแบบต่างๆ หนึ่งในนั้น คือ การเดินทางไปโรงเรียน แทนการให้พ่อแม่ขับรถไปส่ง โรงเรียนประถมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น

ปัจจัยที่สนับสนุนแนวคิดการเดินทางไปโรงเรียน

1.) ระยะทางในพื้นที่ที่กำหนด

ในประเทศญี่ปุ่น โรงเรียนประถมถูกสร้างในพื้นที่ของแต่ละชุมชน โดยตามกฎหมายได้ระบุพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาไม่ให้เกิน 4 กิโลเมตร ฉะนั้น ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนจึงอยู่ไม่ไกลกันมาก นักเรียนสามารถเดินหรือปั่นจักรยานไป-กลับได้ นอกจากนี้ ในประเทศญี่ปุ่นจะไม่ค่อยให้ลูกไปเรียนที่ไกลๆหรือโรงเรียนประจำจังหวัด แต่จะให้ลูกเรียนโรงเรียนใกล้ๆบ้าน เนื่องจาก โรงเรียนทุกแห่งในญี่ปุ่นนั้นเท่าเทียมกัน

2.) ด้านความปลอดภัย

ปัจจัยด้านความปลอดภัยเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความไว้วางใจให้เด็กเดินไปโรงเรียนด้วยตนเอง ความปลอดภัยมีทั้ง ความปลอดภัยด้านอาชญากรรม ความปลอดภัยด้านพื้นที่และบริการสาธารณะ เช่น ทางเท้า สวนสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

โครงการเดินทางไปโรงเรียนนอกจากจะเป็นการเพิ่มกิจกรรมทางกายเพื่อลดปัญหาโรคอ้วนในเด็กแล้วนั้น ยังเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งพาตนเอง พอเริ่มขึ้นชั้นประถม พ่อแม่จะปล่อยให้ลูกเดินหรือปั่นจักรยานไปโรงเรียนด้วยตัวเอง หรือ ถ้าโรงเรียนอยู่ไกลก็จะให้ขึ้นรถโดยสารสาธารณะด้วยตนเอง โครงการเดินทางไปโรงเรียนของญี่ปุ่นได้รับความช่วยเหลือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ในทุกๆวันจะมีอาสาสมัครที่เป็นผู้สูงอายุมาคอยดูแลเรื่องความปลอดภัยแก่เด็กๆ ส่วนคนในชุมชนจะคอยเป็นหูเป็นตาให้เด็กเดินไป-กลับอย่างปลอดภัย กิจกรรมนี้ทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบตัวเองมากขึ้น ตั้งแต่การตื่นนอนตอนเช้าด้วยตนเอง แต่งกายและเตรียมตัวเพื่อไปโรงเรียนทันเวลา และเดินทางไปโรงเรียนด้วย

ตนเอง สิ่งเหล่านี้เด็กญี่ปุ่นถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เล็กๆ ในเรื่องความรับผิดชอบและการพึ่งพาตนเอง ทำให้เด็กสามารถจัดการหรือแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยตนเองได้

นอกจากนี้ การเดินทางไปโรงเรียนเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน เด็กประถมญี่ปุ่นจะสวมหมวกสีเหลืองและเดินไปเป็นกลุ่มๆ ทำให้ผู้ใช้รถมองเห็นแต่ไกลและมีความระมัดระวังมากขึ้น เด็กจะได้เรียนการใช้ถนนอย่างปลอดภัยและเคารพกฎจราจร เช่น การมองซ้าย-ขวา ก่อนข้ามถนน การชูมือเวลาข้ามทางม้าลาย เป็นต้น



(ภาพที่ 7) (ที่มา : <https://mgronline.com/japan/detail/9610000087782>)

2.3.5) การเข้าร่วมชมรมของเด็กญี่ปุ่น

ชมรม เกิดจากการรวมกลุ่มของนักเรียนที่แบ่งปันความสนใจทั่วไปร่วมกัน มีเป้าหมายความสนใจร่วมกัน ในภาษาญี่ปุ่น เรียกกิจกรรมเหล่านี้ว่า “bukatsu” กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (MEXT) ได้กำหนดให้กิจกรรมชมรมในระดับประถมศึกษาเป็นหลักสูตรบังคับในกฎหมาย

การรวมกลุ่มชมรมของนักเรียนขึ้นอยู่กับความสนใจและมีเป้าหมายร่วมกัน ตัวอย่างเช่น สมาชิกในชมรมหนึ่งและการ์ตูนมีเป้าหมายร่วมกัน คือ สร้างหนังสือของตัวเองขึ้น หรือ ในชมรมเบสบอลมีเป้าหมายคือ ต้องการชนะการแข่งขันระดับภูมิภาค หรือ ระดับชาติ เป็นต้น แต่ในบางชมรมก็ไม่ได้มีเป้าหมายที่ชัดเจน แต่เป็นการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อความสนุกและได้ทำสิ่งที่ตัวเองรักร่วมกับเพื่อน เช่น ชมรมการอ่าน ที่ซึ่งไม่มีรูปแบบตายตัว สมาชิกของชมรมจะเรียกว่า “bunin” และหัวหน้าชมรมเรียกว่า “buchou” อาจารย์จะถูกกำหนดให้เป็นผู้ควบคุม ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบดูแลสมาชิกและกิจกรรมภายในชมรม อาจจะทำชมรมไว้หรือเข้ามาช่วยเมื่อจำเป็น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับอาจารย์แต่ละท่าน

ชมรมในโรงเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่นมากมาย โดยจะแบ่งหลักๆเป็นชมรมทางด้านกีฬา และด้านวัฒนธรรม ดังนี้

ด้านกีฬา : ชมรมเบสบอล ,ชมรมบาสเก็ตบอล,ชมรมฟุตบอล,ชมรมปิงปอง,ชมรมคาราเต้,ชมรมฟันดาบ,ชมรมเดิน

ด้านวัฒนธรรม : ชมรมดนตรี ชมรมศิลปะ ชมรมการจัดดอกไม้ ชมรมหมากรุก ชมรมวรรณกรรม ชมรมประสานเสียง

ตัวอย่างชมรมในโรงเรียนประถมศึกษาของญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยม

ชมรมกีฬา

ชมรมกีฬาเป็นชมรมที่ได้รับความนิยมมากในญี่ปุ่น เนื่องจาก มีการแข่งขันระดับชาติที่ปรากฏให้เห็นทางทีวีอยู่บ่อยๆ เช่น ในการแข่งขันกีฬาเบสบอล ม.ปลาย ที่ถูกจัดขึ้นในฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อนของทุกปีและถูกพิจารณาให้เป็นหนึ่งในประเพณีตามฤดูกาลญี่ปุ่นที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

นอกจากนี้ ยังมีการแข่งขันของชมรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่มักออกโทรทัศน์อย่าง “Shogi” ซึ่งเป็นการแข่งขันระดับชาติ Shogi เป็นทั้งชมรมกีฬาและชมรมวัฒนธรรม ทีมหรือสมาชิกชมรมที่เก่งมากๆ

มักจะถูกสัมภาษณ์ลงสื่อ อย่างพวก หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น และจะได้รับการพิจารณาจากสาขาที่เกี่ยวข้องในฐานะความสามารถพิเศษ พวกเขาเหล่านี้จะได้รับโอกาสในการเข้าไปในอาชีพนี้ได้ หรือถ้าพวกเขาไม่ได้ต้องการทำเป็นอาชีพ ก็จะเป็นข้อได้เปรียบตอนสอบเข้ามหาวิทยาลัย เนื่องจากในระดับมหาวิทยาลัย ทุนการศึกษาของนักกีฬามีอยู่ทั่วโลก นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีทีมที่เก่ง จะมีเกียรติและดึงดูดนักเรียน



(ภาพที่ 8) (ที่มา : <http://chicksdigthefastball.blogspot.com/>)

การเข้าชมรมเป็นการสร้างสังคมญี่ปุ่นให้เข้มแข็งทั้งทางด้านปัจเจกบุคคลหรือแบบกลุ่ม ประการแรก คือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ในชมรมจะมีสมาชิกจากทุกระดับชั้น หน้าที่ของรุ่นพี่ในชมรม คือ ดูแลให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ และดูแลการฝึกซ้อมของรุ่นน้อง ส่วนรุ่นน้องต้องเคารพเชื่อฟังรุ่นพี่ ฉะนั้น เด็กจะได้ฝึกเรื่องการเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสายสัมพันธ์ระหว่างรุ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อการทำงานในอนาคต ประการที่สอง เรื่องระเบียบวินัย การที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งระเบียบวินัยในการหมั่นฝึกซ้อม การทำตามกฎกติกา ส่วนรวม นอกจากนี้ การเข้าชมรมยังฝึกเรื่องความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความอดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยและความกดดัน เพราะชมรมแต่ละชมรมต้องอาศัยการฝึกซ้อมอย่างหนัก ทั้งเหน็ดเหนื่อยจากการฝึกซ้อมและต้องทนต่อแรงกดดัน การเข้าชมรมของญี่ปุ่นเข้าง่าย แต่ออกยาก เพราะถ้าออกจากชมรมด้วยเหตุผลอย่างเช่น การฝึกหนัก ทนไม่ไหว ก็จะถูกเพิกเฉยจากเพื่อนและรุ่นพี่ เพราะจะถูกมองว่าไม่อดทน

2.3.6) สร้างนิสัยการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

หนึ่งในวิธีการเรียนรู้ของโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นคือ การสอนเด็กโดยเน้นที่ "การศึกษาด้วยตนเอง" โดยจะให้ให้นักเรียนเรียนรู้จากงานที่ได้รับมอบหมายเป็นการบ้าน วิธีการคือ ให้เด็กออกไปเรียนรู้ในห้องเรียน ฝึกจากประสบการณ์จริง โรงเรียนในญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะมีความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ตั้งแต่โรงเรียนมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย โรงงาน บริษัทของทั้งภาครัฐและเอกชน สถานที่เหล่านี้เปิดให้นักเรียนสามารถเข้าชมการปฏิบัติงานจริง และให้เด็กได้ฝึกทดลองการทำงานจริง หน่วยงานทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างดี เพราะเด็กคืออนาคตของชาติ เราทุกคนต้องช่วยกัน

ตัวอย่างการเรียนรู้นอกสถานที่และความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ



(ภาพที่ 9) (ที่มา : <http://www.nichidai-sho.ed.jp/>)

การเยี่ยมชมสวนสมุนไพรของคณะเภสัชศาสตร์ : นักเรียนชั้นประถมศึกษาเข้าเยี่ยมชมสวนสมุนไพร

ของคณะเภสัชศาสตร์นักเรียนจะได้เห็นพืชสมุนไพรหายากและสมุนไพรสายพันธุ์ใหม่



(ภาพที่ 10) (ที่มา : <http://www.nichidai-sho.ed.jp/>)

นักเรียนระดับประถมห้าและหกเข้าร่วมการบรรยายการเยี่ยมชมและกิจกรรมภาคปฏิบัติในภาควิชา
วิศวกรรมการบินและอวกาศมหาวิทยาลัยนิฮอน



(ภาพที่ 11) (ที่มา : <https://www.cupnoodles-museum.jp/zh-cn/yokohama/attractions/cr-factory/>)

บริษัททำบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปที่เปิดให้นักเรียนได้เข้าชมและปฏิบัติวิธีทำบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของจริง มีการจัด workshop จัดนิทรรศการ และให้เด็กได้ลองชิมบะหมี่จากโรงงาน โดยจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้แก่นักเรียน



(ภาพที่ 12) (ที่มา : <http://www.nichidai-sho.ed.jp/>)

หลังจากได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงแล้ว จึงนำผลที่ได้มาบันทึกในสมุด

การเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวเป็นการปลูกฝังทัศนคติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นการพัฒนา "ทักษะการแก้ปัญหาบางอย่าง" สำหรับเด็กในยุคโลกาภิวัตน์และยุคแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและค่านิยมที่หลากหลาย การจดบันทึกจากสิ่งที่เรียนรู้จากประสบการณ์จริงเป็นการฝึกพลังในตัวเองและฝึกนิสัยในการทำงานอย่างหนักและรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง

2.3.7) วินัยที่ถูกปลูกฝังผ่านกิจวัตรประจำวัน



(ภาพที่ 13) (ที่มา : http://www.liekr.com/post_146227.html)

การเปลี่ยนรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียน เพื่อไม่ให้พื้นห้องสกปรก และการเปลี่ยนมาใส่รองเท้าที่โรงเรียนได้จัดไว้ให้ยังช่วยถนอมรองเท้าของนักเรียนด้วย และจุดประสงค์หลัก คือ ต้องการให้ทุกคนเท่าเทียมกัน



(ภาพที่ 14)



(ภาพที่ 15)

ก่อนไปโรงเรียน : เด็กญี่ปุ่นจะต้องเตรียมตัวก่อนไปโรงเรียนด้วยตนเอง เช่น ตื่นนอนด้วยตัวเอง เตรียมอุปกรณ์เครื่องแต่งกายด้วยตนเอง การเดินไปโรงเรียนด้วยตัวเอง

หลังกลับจากโรงเรียนและวันหยุด : พ่อแม่จะให้ลูกฝึกวินัยจากงานบ้าน เด็กญี่ปุ่นต้องหัดทำงานบ้านเบื้องต้น เช่น ช่วยพ่อแม่ทำความสะอาด ล้างจาน ไปซื้อของให้พ่อแม่ เอาขยะไปทิ้ง เป็นต้น

การฝึกให้เด็กทำความสะอาด เป็นการฝึกให้คนญี่ปุ่นเป็นคนรักสะอาด มีระเบียบ การทำความสะอาดถูกปลูกฝังให้เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม

2.4) หลักสูตรพิเศษในโรงเรียนประถมนุญปุ่น

2.4.1) หลักสูตรการสอนมารยาททางสังคม

หลักสูตรการสอนมารยาททางสังคมเป็นหลักสูตรพิเศษที่ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น ที่มีในโรงเรียนทุกแห่งทั่วประเทศญี่ปุ่น หลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่สอนให้เด็กเรียนรู้การมีระเบียบวินัย และมารยาททางสังคมเพื่อที่จะเข้าใจและอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมได้อย่างมีระเบียบ ซึ่งหลักสูตรนี้จะถูกสอนโดยครูในโรงเรียนหรืออาจารย์เฉพาะทางด้านการสอนมารยาททางสังคม ซึ่งเนื้อหาในหลักสูตร มีดังนี้



(ภาพที่ 16)

*การโค้งทำความเคารพ
เพื่อทักทายและแสดงความเคารพต่อผู้อื่น*



(ภาพที่ 17)

การหลบร่มหลีกทาง เพื่อแสดงความเห็นใจผู้อื่น



การส่องกระจกแล้วยิ้ม เพื่อแสดงความจริงใจ

(ภาพที่ 18)



การล้างมือในท้องถิ่น
เพื่อไม่ให้น้ำกระเด็นไปโดนคนอื่น

(ภาพที่ 19)



การสอนมารยาทบนรถไฟฟ้า เช่น การทาน
อาหารบนรถไฟฟ้าจะรบกวนผู้อื่น หรือ
วางของจองที่นั่งไว้จะทำให้ผู้อื่น
ไม่มีที่นั่ง เพื่อแสดงความมีน้ำใจ และมารยาทต่อส่วนรวม

(ภาพที่ 20)



เรียนการใช้ตะเกียบที่ถูกต้อง

(ภาพที่ 21)

2.4.2) หลักสูตรจริยศาสตร์ศึกษา

จริยธรรมถูกสอดแทรกเข้ามาในหลักสูตรการศึกษา ในรูปแบบกิจกรรมในกิจวัตรประจำวันในโรงเรียน เช่น การเคารพครู การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด การทำงานเป็นทีม การปฏิบัติตามคำสั่ง การใช้คำพูด การใช้สิทธิหน้าที่ของตน และนอกจากนี้ จริยธรรมยังถูกสอดแทรกผ่านวิชาพื้นฐานและกิจกรรมพิเศษอื่นๆอีก เช่น การเข้าร่วมชมรม การทำความสะอาดโรงเรียน การจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน การแข่งกีฬา การไป ทัศนศึกษานอกสถานที่ การสอนจริยธรรม เป็นการ “สร้างคนให้เป็นคน” ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษาญี่ปุ่น ซึ่งหลักสูตรจริยศาสตร์ศึกษาเป็นหนึ่งในวิชาที่ต้องสอน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 คาบ หรือ 45 นาที ดังนี้

1.) วินัยในตนเอง

- การเคารพนับถือตนเอง ช่วยเหลือตนเองได้ พึ่งพาอาศัยคนอื่นน้อยลง
- แต่งกายเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ ประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องเหมาะสมกับเวลาและสถานที่
- ตรงต่อเวลา
- ซื่อสัตย์ สุจริต
- เชื่อมั่น ศรัทธาในสิ่งที่ตัวเองเคารพนับถือ
- รักษาความยุติธรรม ปราศจากความลำเอียง
- ดำรงตนอย่างคนมีระเบียบ
- ขยันขันแข็งในการทำงาน ทำงานให้สำเร็จ

2.) วินัยต่อส่วนรวม

- เมตตา กรุณาต่อคนอื่น
- นับถือยกย่องผู้ประกอบคุณงามความดี สร้างประโยชน์แก่สังคม
- ให้ความร่วมมือช่วยเหลือผู้อื่น
- ยอมรับกฎ ข้อบังคับที่กลุ่มกำหนดขึ้นมา แล้วปฏิบัติตามอย่างเต็มใจ
- ยึดมั่นในสิทธิ และปฏิบัติตามหน้าที่
- รักเพื่อน รักโรงเรียน ครู พยายามสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน
- มีสำนึกในความเป็นญี่ปุ่น ภูมิใจในความเป็นชาติ สร้างชาติให้เจริญก้าวหน้า

ตัวอย่างของโครงการที่ช่วยพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ

The Manner Kids Tennis Project

เป็นโครงการของโรงเรียนอนุบาลทั่วประเทศได้ร่วมมือกับชมรมเทนนิสของมหาวิทยาลัยวาเซดะ และได้จัดตั้งเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งโดยกลุ่มอาสาสมัครผู้สูงอายุที่มองเห็นว่า เด็กยุคปัจจุบันไม่มีมารยาทและไม่ค่อยรู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามที่สืบทอดกันมา เช่น เด็กวัยรุ่นผู้หญิงแต่งหน้าบรลไฟโดยไม่ละอาย เด็กวัยรุ่นนั่งบนถนนที่ผู้คนเดินผ่านไปมา สิ่งเหล่านี้คนญี่ปุ่นมองว่าเป็นเรื่องที่เสียมารยาท แต่คนรุ่นใหม่กลับไม่ใส่ใจเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดการตั้งโครงการการฝึกมารยาท ระเบียบวินัยผ่านการเล่นเทนนิสในชื่อ “The Manner Kids Tennis Project”

โครงการ “The Manner Kids Tennis Project” จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

Physical Education : เป็นการฝึกความแข็งแรงทางด้านร่างกายผ่านการเล่นกีฬาเทนนิส

Moral Education : ฝึกเรื่องของคุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญนั่นคือ การมีน้ำใจนักกีฬา และยังฝึกเรื่องของมารยาททางสังคม ความมีระเบียบวินัย และการฝึกความอดทน

Intellectual Education : เด็กจะได้ฝึกเรื่องการใช้ความคิด การแก้ปัญหาจากการเล่นกีฬา



(ภาพที่ 22) (ที่มา : [http://archives.jta-](http://archives.jta-tennis.or.jp/kidstennis/manner/summary1.html)

[tennis.or.jp/kidstennis/manner/summary1.html](http://archives.jta-tennis.or.jp/kidstennis/manner/summary1.html))



(ภาพที่ 23) (ที่มา : <http://archives.jta-tennis.or.jp/kidstennis/manner/summary1.html>)

กิจกรรมในโครงการ The Manner Kids Tennis Project

เริ่มแรกของการเล่นเทนนิส จะให้เด็กๆ ยืนเรียงกันแล้วทำความเคารพครูผู้สอนโดยการโค้งแล้วพูดว่า よろしくお願いいた ซึ่งแปลว่า “ขอฝากเนื้อฝากตัวด้วยนะค่ะ/ครับ” เป็นการแสดงความนอบน้อมถ่อมตน พอหลังจากการเล่นให้พูดขอบคุณด้วยท่าทางและน้ำเสียงที่จริงใจ ด้วยคำว่า ありがとうございます ซึ่งแปลว่า ขอบคุณนะค่ะ/ค่ะ นอกจากนี้ การเล่นเทนนิสยังได้พัฒนาการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ต้องพูดเสียงดังและยิ้มเพื่อแสดงความจริงใจ การสบตาคู่สนทนา สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี



(ภาพที่ 24) สอนการรับของ การรับของต้องยื่นมือขวาออกไปก่อน แล้วนำของมาถือไว้ที่มือซ้าย แล้วต้องขอบคุณด้วยสายตาและน้ำเสียงที่จริงใจ



(ภาพที่ 25) (ที่มา : <http://archives.jta-tennis.or.jp/kidstennis/manner/summary1.html>)

การทำความสะดวกที่ทั้งก่อนและหลังทำกิจกรรม เพื่อฝึกเรื่องความรักสะอาด รู้จัก
รับผิดชอบในหน้าที่ของตัวเอง และส่วนรวม

ผู้ที่สอนโครงการนี้เป็นอาจารย์พิเศษจากโรงเรียนสอนมารยาทต่างๆ เช่น ครูสอนมารยาทในพิธีชงชา ครูที่สอนพิธีการจัดดอกไม้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีหน้าที่ช่วยอบรมสั่งสอนเด็ก และเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโครงการอีกด้วย

ผลลัพธ์ของโครงการนี้คือ เด็กๆที่เข้าร่วมได้เรียนรู้มารยาทพื้นฐานทางสังคม ที่จะช่วยส่งเสริมด้านบุคลิกภาพที่ดี การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความมีน้ำใจนักกีฬา ซึ่งสิ่งเหล่านี้คนญี่ปุ่นเชื่อว่าการฝึกตั้งแต่ยังเด็กจะช่วยให้เขาจดจำและซึมซับไปในนิสัยกลายเป็นจิตสำนึกที่ดีได้ในอนาคต

3. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกของคนญี่ปุ่นผ่านระบบการศึกษา” พบว่าการศึกษาของญี่ปุ่นนอกจากจะมุ่งเน้นทางด้านวิชาการโดยใช้แนวคิดแบบสารัตถนิยมแล้ว การศึกษาญี่ปุ่นในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบ “Moral Education” หรือ การศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาทางด้านจิตใจ นั่นคือ มุ่งเน้นพัฒนาเยาวชนให้มีจิตสำนึกที่ดี มีระเบียบวินัยต่อตนเองและสังคม โดยปลูกฝังผ่านการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น การทำความสะอาดโรงเรียน กิจกรรมอาหารกลางวัน การเดินไปโรงเรียน การใช้คำพูดแสบวกในโรงเรียน การเข้าร่วมชมรมต่างๆ การเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกจากนี้ ยังมีหลักสูตรพิเศษที่ถูกสอดแทรกเข้ามาในหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ได้แก่ หลักสูตรการสอนมารยาททางสังคม และหลักสูตรจริยศาสตร์ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ของตนเอง เห็นใจผู้อื่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญทางสังคมเพื่อให้สังคมมีคุณภาพ ฉะนั้น สังคมญี่ปุ่นจึงร่วมมือกันสร้างคน โดยโรงเรียนของประเทศญี่ปุ่นนั้นหน้าที่การจัดการศึกษาไม่ได้เป็นแค่หน้าที่ของโรงเรียนหรือกระทรวงการศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ในการช่วยปลูกฝังเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม

4. ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บข้อมูลพบว่า การจัดการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นในระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักที่ต้องการสร้างคนให้เป็นคนคุณภาพในสังคม โดยจะสอดแทรกแนวความคิดเกี่ยวกับการมีวินัย จิตสำนึกต่อส่วนรวม รับผิดชอบต่อหน้าที่ และเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น สอดแทรกไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้เด็กซึมซับแนวคิดเหล่านี้จนกลายเป็นนิสัยที่ติดตัว

ประเทศไทยก็ควรจะนำวิธีการเรียนการสอนแบบนี้มาใช้ เนื่องจากนักเรียนไทยยังขาดเรื่องการมีจิตสำนึกที่ดี ไม่รู้จักหน้าที่และขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งโรงเรียนในไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีวิธีแบบนี้ มีเพียงโรงเรียนส่วนน้อยเท่านั้น หรือ โรงเรียนบางแห่งมีเพียงวาทกรรมเท่านั้น ฉะนั้น การนำแนวคิดนี้มาใช้ปฏิบัติกับโรงเรียนในประเทศไทย จึงเป็นการสร้างสังคมใหม่ที่น่าอยู่ และผู้คนในสังคมจะมีคุณภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

1. สื่อสิ่งพิมพ์

หนังสือ

ดร.ศักดา ปรารงค์ประทานพร.(2530). **ปรัชญาการศึกษาในญี่ปุ่น**.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร

Merry White.(1965). **The Japanese Educational Challenge** : A Division of Macmillan,Inc.866 Third Avenue,New York,N.Y.10022

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.**การประถมศึกษาในประเทศไทย ญี่ปุ่น**.กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย

2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Yasuhiro Nemoto.(1999). **The Japanese Education System** : Universal Publishers/uPUBLISH.COM Parkland,Florida USA

บทความออนไลน์

อุดมศักดิ์ มีสุข.(2552).**ปรัชญาและปรัชญาการศึกษา**.เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://www.slideshare.net/patchareefun/ss-44278357>

Casey Baseel.(2015). **In Japanese elementary schools, lunchtime means serving classmates, cleaning the school**.เรียกใช้เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561 จาก <https://soraneews24.com/2015/10/06/in-japanese-elementary-schools-lunchtime-means-serving-classmates-cleaning-the-school-%E3%80%90video%E3%80%91/>

Nagisa Mori and Francisco Armada.(2012). **Walking to School in Japan and Childhood Obesity Prevention: New Lessons From an Old Policy.**เรียกใช้เมื่อ 3 มีนาคม 2561 จาก https://www.researchgate.net/publication/230892784_Walking_to_School_in_Japan_and_Childhood_Obesity_Prevention_New_Lessons_From_an_Old_Policy

ayira_v.(2560). **8 ความลำบาก ที่เด็กญี่ปุ่นต้องฝึก!!!! ก่อนจะโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ.**เรียกใช้เมื่อ 3 มีนาคม 2561 จาก<https://www.winnews.tv/news/20693>

ผู้จัดการออนไลน์.(2561). **“หมวกสีเหลือง” ช่วยเด็กญี่ปุ่นไปโรงเรียนเองได้ตั้งแต่ชั้นประถม.**เรียกใช้เมื่อ 3 มีนาคม 2561 จาก<https://mgronline.com/japan/detail/9610000087782>

manga.tokyo.(2017). **Bukatsu in Anime and Manga: Club Activities in Japanese schools** .เรียกใช้เมื่อ 8 มีนาคม 2561 จาก<https://manga.tokyo/otaku-articles/club-activities-in-japan/>

Chris Weller.(2017) **Japan's mouthwatering school lunch program is a model for the rest of the world.**เรียกใช้เมื่อ 8 มีนาคม 2561 จาก<https://www.businessinsider.com/japans-amazing-school-lunch-program-2017-3>

CafCu Media.(2015, April 19). **School Lunch in Japan - It's Not Just About Eating!** [Video file]. จาก<https://www.youtube.com/watch?v=hL5mKE4e4uU>

ThaiPBS.(2018, April 22).**ดูให้รู้ : โรงเรียนประถมที่ 1 ในญี่ปุ่น**[Video file]. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=eldAmzkNxWM&t=1419s>

ThaiPBS.(2014 November 1).**ดูให้รู้ : ฝึกเด็กสู่คนคุณภาพ**[Video file]. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=HMZvhFXo5cw&t=1221s>

3.วิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ วรินทร์ ววงศ์.(2560).**การสร้างคนคุณภาพแบบญี่ปุ่น.**เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2561 จาก<http://elibrary.trf.or.th/downloadFull.asp?proid=RDG6010020>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวณัฐมน เงินบุตรโคตร
วัน เดือน ปี เกิด	30 ธันวาคม 2539
สถานที่เกิด	ราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	33/2 หมู่บ้านบ้านใหม่ หมู่ที่ 3 ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม 73150
ประวัติการศึกษา	
2558-ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาเลือก ญี่ปุ่น
2555-2557	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม สาย ศิลป์-จีน

